

Vuoden 2021 arviointikertomuksen selvitykset sekä kunnanhallituksen vastaukset

Taloustilanne	
	Korona on tuonut talouteen tilapäisen helpotuksen, mutta väestön väheneminen ja ikääntyminen tuovat haasteita tulevina vuosina
	Lainanhoitokate 0,4 tarkoittaa sitä, että kunta ei pitkällä aikavälillä ja tällä kulumakanteella pysty hoitamaan lainojaan

Vuoden 2020 jälkeen talous on ollut voimakkaassa myllerryksessä koronan ja vuoden 2022 alkaneen Ukrainan sodan vuoksi, joka on aiheuttanut vuosikymmeniin voimakkaimman inflaation sekä nopeimman korkojen muutoksen Euroopassa ja Suomessa. Tämän lisäksi vuoden 2023 alusta kunnan taloudellista liikkumavaraan tulee muuttamaan hyvinvointialueuudistus, jonka seurauksesta toisaalta kunnan käytettävissä olevat tulot pienenevät, mutta samalla ennakoitavuus paranee. Sikäli olemme hyvässä tilanteessa, että lainamäärä on edelleen voimakkaasti pienentynyt ja tämän hetken mukaan laina määrä on noin 4,3 M€ eli se on vuoden 2021-2022 vaihteesta pienentynyt noin 2,5 M€. Tarkastuslautakunta on kuitenkin asiasta oikein huolissaan ja tämän vuoksi talouden kokonaisarviointi on aloitettu yhdessä Kuntarahoituksen tytäryhtiö Inspira Oy:n kanssa.

Työvoima/osaaminen	
	Ruoveden kunta on ulkoistanut kirjanpidon ja taloushallinnon Monetralle, mutta vastuuta ei pysty ulkoistamaan. Monetra toimii oikein vain, jos se saa tietoja kunnasta, jolloin välttyään ylimääräisiltä kuluilta.
	Kunnan kirjanpidossa ei ole ollut tarpeeksi osaamista ja henkilökuntaa, mistä johtuen on ollut ns. "vaarallisia työyhdistelmiä."

Tarkastuslautakunnan esille tuoma asia on tunnistettu. Syksyn 2022 aikana on pyritty rekrytoimaan kirjanpitäjää, mutta vielä ei tässä ole onnistuttu. On myös käyty keskusteluja palvelun ostamisesta ulkopuolelta.

Työvoima/osaaminen	
	Kunnalla ei ole riittävästi esteellisyysskoulutusta.
	Päätöksien toimivallan perusteet ovat olleet osin puutteelliset.
	Kokouksien valmistelussa on ollut puutteita. Asioita on päätetty muissa asioissa esityslistan ulkopuolella.

Tarkastuslautakunnan esille nostamiin asioihin tullaan kiinnittämään huomiota ja tarvittaessa kunnanjohtajan ja hallintojohtajan toimesta näihin asioihin voidaan antaa koulutusta.

Taloushallinto	
	Eri tulosyksiköiden talousarvioita ei ole tehty yhteismitallisesti, jolloin niiden sitovuustasot vaihtelevat
	Yhteneväiset sitovuustasot parantaisivat budjetoinnin laatua ja seurattavuutta.
	Sisäisen valvonnan toiminta on ollut puutteellista talousarviomuutosten yhteydessä. Muutokset talousarvioon pitäisi käsitellä oikea-aikaisesti.

Vuoden 2023 talousarvio tullaan laatimaan yhteismitallisesti ja huolehtimaan, että sitovuustasot ovat samat kaikilla. Sisäistä valvontaa tullaan kehittämään.

Kysymykset kunnanhallitukselle

Sisäisen valvonnan ohjeet ovat melko yleisellä tasolla. Miten sisäistä valvontaa tullaan kehittämään?

Kunnan hallintosääntö tulee päivitettäväksi / uudistettavaksi viimeistään vuoden 2023 alussa. Tämän uudistustyön yhteydessä myös muut kunnan ohjeet tulee tarkasteluun ja vähintään päivitettäväksi. Tässä yhteydessä tulee sisäisen tarkastuksen ohjeet käydä läpi ja tarkastella, kuinka ne saadaan osaksi päivittäistä toimintaa.

Miten talousarvion määrärahopoikkeamat saadaan selkeämmin raportoitua tilinpäätökseen?

Muutokset talousarvioon tulee tehdä talousarviovuoden aikana heti, kun muutostarve on tiedossa. Talousarviovuoden jälkeen talousarvion muutoksia voidaan hyväksyä vain poikkeustapauksissa. Tilinpäätöksessä talousarviomuutoksia ei tule enää tehdä, vaan valtuuston tulee ottaa poikkeamiin kantaa tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

Toteutusvertailusta tulee käydä ilmi määrärahat ja tuloarviot, toteutuneet menot ja tulot sekä niiden erotus (toimintakate/netto). Alkuperäinen talousarvio ja siihen tehdyt hyväksytyt muutokset esitetään erikseen. Poikkeamana esitetään muutetun talousarvion ja toteutuman erotus. Euromääräisen poikkeaman lisäksi poikkeama voidaan esittää suhteellisena osuutena.

Strategian toteutumisen arvioiminen on ollut haastavaa. Miten arviointia voidaan kehittää paremmin mittavaksi?

Tarkoitus on vuoden 2023 talousarvion tekstiosassa huomioida uusi kunnan strategia ja siinä olevat tavoitteet, jotta jatkossa pystytään tarkastelemaan toteuttaako osaston kunnan strategiaa ja millä tasolla.